

ГЛУЗУВАННЯ ТА ЗНУЩАННЯ НАД ДІТЬМИ ОДНОЛІТКІВ ВЖЕ СТАЛИ ЧАСТИНОЮ ШКІЛЬНОГО ЖИТТЯ. З РОКАМИ МАСШТАБИ ЦЬОГО ЯВИЩА ТІЛЬКИ ЗБІЛЬШУЮТЬСЯ. НА ЗАХОДІ ЙОГО ПРИЙНЯТО НАЗИВАТИ БУЛІНГОМ.

Багато батьків вважають, що булінг не така серйозна проблема, як вживання школярами заборонених речовин (тютюну, алкоголю, наркотиків), проте його наслідки можуть бути дуже важкими та тривалими. Багато дітей спеціально уникають відвідування школи, тому що бояться цькування. Булінг негативно впливає не тільки на тих, хто терпить образи і знущання, а й на тих, хто їх завдає.

Основні ознаки булінга і так званого мобінга (менш радикальних образ) це:

- Нерівність сил агресора та жертви;
- Повторюваність насильства;
- Гостра емоційна реакція жертви.

Діти, яких кривдять у школі, частіше схильні:

- Погано вчитися.
- Мати занижену самооцінку.
- Переживати депресивний стан.
- Проявляти агресивність, щоб захистити себе й помститися своїм кривдникам.

Діти, які ображають інших, частіше схильні:

- Погано вчитись.
- Палити та вживати алкоголь.
- Скоювати злочини в майбутньому.

Батьки можуть зіграти важливу роль у запобіганні проявів булінгу. Ось кілька порад про це:

- Навчайте дітей вирішувати проблеми конструктивно, без агресивності, хваліть їх, коли в них це виходить.
- Хваліть їх, коли вони добре поведуться, це допоможе їм підняти самооцінку. Дітям потрібна впевненість у собі, щоб вони могли відстояти свою точку зору.
- Спитайте в дітей, як пройшов їх день у школі, уважно вислухайте, що вони розповідають про шкільне середовище, своїх однокласників і проблеми.
- Серйозно поставтеся до булінгу. Більшість дітей соромляться розповідати, що їх ображають.
- Якщо ви бачите, що когось ображають, обов'язково заступіться за дитину, навіть якщо кривдником є ваш син чи донька.
- Закликайте дитину допомагати тим, хто цього потребує.
- Нікого не ображайте самі. Якщо дітей ображають удома, вони будуть зганяти злість на інших. Якщо ваша дитина бачить, що ви ображаєте когось іншого, глузуєте над ним або брешете про когось, вона буде чинити так само.
- Підтримуйте школу в боротьбі з булінгом.

Якщо ваша дитина стала жертвою булінгу

Більшість дітей соромляться зізнатись у тому, що над ними знуцаються. Вони можуть нікому про це не розповідати. Якщо ваша дитина все-таки прийшла до вас по допомогу, поставтеся до цього серйозно. Якщо дитина вперше попросила про допомогу, але до неї не поставилися серйозно, вдруге вона вже до вас не звернеться.

Якщо ваша дитина не звертається до вас по допомогу, зверніть увагу на такі ознаки, які свідчать про те, що вона стала жертвою булінгу:

- Дитина стає замкнутою.
- Втрачає друзів.
- Гірше вчиться.
- Втрачає інтерес до занять, які раніше любила.
- Її одяг порваний або забруднений.
- Вона приходиться додому із синцями.
- Просить більше кишенькових грошей.

Якщо ви думаєте, що вашу дитину ображають або ж дитина сама вам про це сказала, ви можете їй допомогти. Батьки найкраще впливають на впевненість дитини в собі й можуть навчити її найкращих способів вирішення проблем.

Ось як ви можете допомогти своїй дитині:

- Порозмовляйте з учителем дитини, не варто відразу конфліктувати з батьками кривдника. Якщо вчитель нічого не зробить, зверніться до директора.
- Навчіть дитину неагресивних способів протистояти булінгу – нехай вона уникає кривдника або ухиляється від нього, переключиться на спілкування із друзями або порозмовляє з кимось, хто міг би їй допомогти.
- Допоможіть дитині діяти впевнено. Привчіть її ходити з розправленими плечима, дивитись іншим в очі, розмовляти чітко й голосно.
- Не закликайте дітей вирішувати проблеми за допомогою кулаків. Дитина може постраждати під час бійки, потрапити в неприємності й поглибити конфлікт зі своїми кривдниками.
- Залучіть дитину до позашкільних занять. Тоді в неї буде більш широке коло спілкування й більше друзів.

Деяких дітей постійно ображають, а інших взагалі не чіпають. Чому деякі діти притягують кривдників?

Діти, яких кривдять дуже часто:

- Відрізняються від інших (зростом, національністю, іншими параметрами).
- Здаються фізично або емоційно слабкими.
- Не впевнені в собі.
- Шукають схвалення.
- Не скаржаться на кривдників.

Якщо кривдником є ваша дитина

Кожному з батьків складно повірити в те, що їхня дитина ображає інших, але іноді це трапляється. Але якщо вона знущується над іншими зараз, це ще не означає, що вона буде так робити в майбутньому. Батьки можуть допомогти дитині змінитись і почати добре спілкуватися зі своїми однокласниками.

Ваша дитина може бути кривдником, якщо вона:

- Не співчуває іншим.

- Цінує агресивність.
- Любить командувати.
- Проявляє нахабство переможця, який не любить програвати.
- Часто свариться із братами й сестрами.
- Імпульсивна.

Що ви можете зробити, щоб допомогти дитині:

- Поставтеся до цього серйозно. Не сприймайте булінг як щось тимчасове.
- Якщо вас не хвилює, як це позначиться на вашій дитині, пригадайте про те, що страждає хтось інший.
- Порозмовляйте з дитиною, дізнайтеся, чому вона ображає інших. Дуже часто діти так поведуться, коли відчують смуток, злість, самотність або невпевненість. Іноді причиною такої поведінки стають якісь зміни вдома, у сім'ї.
- Навчіть дитину співчувати іншим, поясніть їй, як відчувається той, кого ображають.
- Спитайте в учителя або шкільного психолога, чи є у вашої дитини якісь проблеми у школі. Може, вона відстає з якогось предмету або їй складно завести друзів. Спитайте в них, як ви можете допомогти дитині вирішити цю проблему.
- Спитайте себе, чи не ображають вашу дитину вдома. Дуже часто діти, які знущаються над іншими, самі стали жертвою знущання батьків або членів сім'ї.

Багато хто з батьків вважає, що ця проблема булінгу ніяк не стосується їхньої дитини, а навіть якщо так, то це не серйозно, це – «школа життя». А хтось занадто зайнятий роботою, клопотами і не звертає на це увагу. На жаль, такий підхід може нашкодити вашій дитині та призвести до неприємних, або, навіть, трагічних наслідків», – зазначив освітній омбудсмен Сергій Горбачов, – «Саме тому треба постійно нагадувати про небезпеку цього ганебного явища та допомогати батькам захищати дітей».

За даними дослідження, яке провів ЮНІСЕФ, майже кожна дитина вже зустрічалася або зіштовхнеться з булінгом в майбутньому. Для того, щоб обрати правильний спосіб дій допомоги дитині, треба добре знати, ким саме була ваша дитина у ситуації булінгу:

СВІДКОМ? ЖЕРТВОЮ? КРИВДНИКОМ?

Дуже важливо мати у родині довірливі стосунки, щоб відверто говорити з дитиною і мати можливість їй вчасно допомогти. Звичайно, говорити на ці складні і болючі теми треба дуже обережно, розуміючи можливі наслідки. Можливо, перша розмова буде невдалою. В такому випадку зберігайте спокій, запасіться терпінням і спробуйте ще! Якщо дитина не дуже активно відповідає, чи каже «не знаю», можна запропонувати подумати разом, пошукати інформацію і все ж таки повернутися до розмови через декілька днів. Не бійтеся говорити на цю тему, особливо якщо у вас є підстави підозрювати, що з дитиною не все гаразд.

Якщо ваша дитина жертва...

Якщо вашу дитину цькують у школі, це може бути дуже болючим досвідом як для неї, так і для вашої родини. Ось кілька речей, які ви можете зробити, щоб підтримати свою дитину, якщо її булять:

- Ніколи не пропонуйте дитині “не звертати уваги”, ігнорувати знущання.
- Не звинувачуйте свою дитину в тому, що її цькують. Не припускайте, що ваша дитина зробила щось, щоб спровокувати булінг.
- Дозвольте дитині розповісти про свій досвід булінгу.
- Співпереживайте своїй дитині. Скажіть йому або їй, що булінг – це неправильно, що ситуація, яка склалася – не його вина, і що ви раді, що він чи вона мала сміливість сказати вам про те, що відбувається.
- Навіть якщо ви не вважаєте, що ваша дитина поводитися в ситуації булінгу правильно, не критикуйте його чи її. Дітям часто буває дуже важко визначити, як найкраще реагувати.
- Не заохочуйте фізичну помсту.
- Слідкуйте за своїми емоціями. Захисні інстинкти батьків збуджують сильні емоції. Хоча це важко, відступіть і обачно рушайте до наступних кроків.
- негайно зверніться до вчителя, шкільного психолога чи директора у вашій школі та поділіться своїми занепокоєннями щодо знущань, які зазнала ваша дитина.
- Тісно співпрацюйте з педагогами та практичним психологом, щоб допомогти вирішити проблему.
- Заохочуйте дитину розвивати інтереси та захоплення, які допоможуть створити стійкість у складних ситуаціях, таких, як булінг.
- Заохочуйте дитину налагодити контакт з доброзичливими учнями в її класі, або допоможіть дитині познайомитися з новими друзями поза школою.
- Навчіть стратегії безпеки дитини, наприклад, як шукати допомоги у дорослої людини.
- Переконайтесь, що у вашої дитини безпечне та любляче домашнє середовище.
- Якщо вам або вашій дитині потрібна додаткова допомога, зверніться за нею до шкільного психолога або психолога за межами школи.

Якщо ваша дитина кривдник...

Якщо ваша дитина знущається над іншими дітьми в школі, це потрібно припинити. Ось деякі речі, які ви можете зробити вдома, щоб вирішити проблему з дитиною:

- Дайте зрозуміти дитині, що ви серйозно ставитеся до знущань і що це ненормально.
- Складіть правила для своєї дитини щодо її поведінки. Хваліть дитину за дотримання правил і використовуйте нефізичні та логічні наслідки, коли правила порушені.
- Проводьте більше часу з дитиною і пильно слідкуйте за його або її діяльністю. Дізнайтеся, хто друзі вашої дитини, як і де вони проводять вільний час.
- Розширюйте таланти своєї дитини, заохочуючи його чи її до участі у позитивних заходах (таких як гуртки за інтересами дитини, уроки музики чи спортивні змагання).
- Поділіться своїми проблемами з учителем, шкільним психологом або директором школи, у якій навчається ваша дитина. Працюйте разом, щоб надіслати дитині чітке повідомлення про те, що його чи її знущання повинні припинитися.
- Якщо вам та вашій дитині потрібно більше допомоги, поговоріть із шкільним психологом або психологом за межами школи. Не бійтеся звертатися по допомогу!

Якщо ваша дитина свідок...

Багато дітей є свідками випадків булінгу у школі. Важливим є те, що активна позиція людина, яка бачить знущання, може зупинити булінг. Разом з тим діти, занепокоєні власною безпекою, часто залишаються осторонь. Правильними діями в такому випадку є підтримка жертви, засудження кривдника, звернення до дорослого. Якщо ваша дитина розповідає вам про булінг, який вона спостерігає в школі, ви можете зробити наступне:

- Закликайте свою дитину до усного втручання, якщо це безпечно, говорячи наприклад: «Охолонь! Це нічого не вирішить. «
- Вчіть дитину не сміятися і не спостерігати тихенько за знущаннями. Це лише заохочує кривдника, який хоче бути в центрі уваги. Не надавати йому цю увагу – правильне рішення.
- Заохочуйте дитину надавати підтримку постраждалому – особисто чи в публічній ситуації, наголошуючи, що ситуація знущання не нормальна і не правильна.
- Закликайте дитину розповісти про булінг дорослому, якому вона довіряє. Розмова з дорослим не є виказуванням чи доносом – це акт мужності та безпеки. Запропонуйте піти до дорослого з другом, якщо так буде простіше.
- Допоможіть дитині підтримувати інших, які схильні до насильства. Навчіть дитину включати цих дітей у спільну діяльність.

- Підтримуйте і хваліть вашу дитину, якщо вона намагалася діяти, щоб припинити булінг, навіть якщо ці зусилля не мали успіху.
- Попрацюйте зі своєю дитиною, щоб тренувати конкретні способи, яким він чи вона може допомогти припинити знущання. Наприклад, рольова гра з нею про те, що вона може сказати чи зробити, щоб допомогти тому, хто зазнає знущання.

При підготовці використані матеріали сайту
<http://www.violencepreventionworks.org/>

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА БУЛІНГ

Відповідальність дитини до 14 років

Так, згідно з Цивільним кодексом <http://bit.ly/2OM2YYw>, дитина у віці до 14 років має часткову цивільну дієздатність та не несе відповідальності за заподіяну нею шкоду. Тобто за будь-який вчинок дитини, пов'язаний із заподіянням шкоди, відповідатимуть її батьки. Окрім відшкодування вказаної вище шкоди, батьки такої дитини можуть бути притягнуті до адміністративної відповідальності (накладення штрафу) за ст.184 Кодексу України про адміністративні правопорушення <http://bit.ly/2qDIEIb>, тобто за невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дитини. Також батьками або адміністрацією школи може бути направлена заява до Управління ювенальної превенції Національної поліції (раніше Кримінальна поліція у справах неповнолітніх) для того, щоб поставити на облік дитину, яка вчинила насильство.

Відповідальність підлітка від 14 до 16 років

Чинний Кримінальний Кодекс України <http://bit.ly/35NO2A3> вказує вичерпний перелік статей, за які особа у віці від 14 років несе кримінальну відповідальність, наприклад, ст.121 “Умисне тяжке тілесне ушкодження”, ст.122 “Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження”. Тобто, дитина у віці від 14 років до 16 років може бути притягнутою до кримінальної відповідальності, якщо заподіє однокласнику чи будь-якій іншій особі ушкодження, що можуть кваліфікуватися як середньої тяжкості або тяжкі.

Відповідальність підлітка від 16 до 18 років

Учні старшої школи, яким виповнилось 16 років, мають повну деліктоздатність, тобто самі несуть відповідальність за вчинені ними правопорушення та злочини, про що зазначено і в статті 22 Кримінального кодексу України <http://bit.ly/35NO2A3>, і в статті 1734 Кодексу України про адміністративні правопорушення <http://bit.ly/2qDIEIb>.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА БУЛІНГ

Новий закон “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)” <http://bit.ly/2OqLPEs> запровадив адміністративну відповідальність за таке правопорушення.

Булінг, внаслідок якого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого, тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (у 2019 році 850 – 1700 гривень) або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

У разі доведення булінгу кривдник муситиме сплатити штраф від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (у 2019 році це від 850 до 1700 грн) або громадські роботи протягом 20-40 годин.

Якщо ж булінг вчиняється групою осіб або повторно протягом року, то кривдник/-и сплачуватимуть від 100 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 1700 до 3400 грн) або мають виконувати громадські роботи протягом 40-60 годин.

Якщо булінг вчиняє неповнолітня (до 18 років) або малолітня (до 14 років) особа, то за неї платитимуть штраф і виконуватимуть громадські роботи батьки або особи, які їх замінюють згідно чинного законодавства.

Крім того, якщо керівник навчального закладу не повідомить поліції про випадки цькування, муситиме заплатити штраф від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 850 до 1700 грн станом на 2019 рік) або ж має виконувати виправні роботи строком до одного місяця з відрахуванням до 20% заробітку.

У тих випадках, КОЛИ БУЛІНГ МАЄ ФІЗИЧНИЙ ХАРАКТЕР і завдає шкоди здоров'ю людини, окрім Адміністративного кодексу <http://bit.ly/35NO2A3>, до кривдника застосовується Кримінальний кодекс України <http://bit.ly/2qDIEI>, а саме статті 121, 122.

Кримінальний кодекс України: Стаття 121. Умисне тяжке тілесне ушкодження

1. Умисне тяжке тілесне ушкодження, тобто умисне тілесне ушкодження, небезпечне для життя в момент заподіяння, чи таке, що спричинило втрату будь-якого органу або його функцій, каліцтво статевих органів, психічну хворобу або інший розлад здоров'я, поєднаний зі стійкою втратою працездатності не менш як на одну третину, або переривання вагітності чи непоправне знівечення обличчя, – карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років.
2. Умисне тяжке тілесне ушкодження, вчинене способом, що має характер особливого мучення, або вчинене групою осіб, а також з метою залякування потерпілого або інших осіб, чи з мотивів расової, національної або релігійної

нетерпимості, або вчинене на замовлення, або таке, що спричинило смерть потерпілого, – карається позбавленням волі на строк від семи до десяти років.

Стаття 122. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження 1. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, тобто умисне ушкодження, яке не є небезпечним для життя і не потягло за собою наслідків, передбачених у статті 121 цього Кодексу, але таке, що спричинило тривалий розлад здоров'я або значну стійку втрату працездатності менш як на одну третину, – карається виправними роботами на строк до двох років або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на строк до трьох років. 2. Ті самі дії, вчинені з метою залякування потерпілого або його родичів чи примусу до певних дій або з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості, – караються позбавленням волі від трьох до п'яти років.

Для більш розширеної консультації можна зателефонувати до контакт-центру системи безоплатної правової допомоги Міністерства юстиції за номером 0 (800) 213 103, цілодобово та безкоштовно в межах України. В центрах та бюро надання безоплатної правової допомоги по всій Україні ви можете отримати юридичну консультацію та правовий захист.

Пам'ятайте про свої права! Знайте, що діти мають право безоплатно отримати послуги адвоката (складання заяв, представництво в суді).

Якщо дитині необхідна психологічна допомога – зверніться на Національну дитячу «гарячу лінію» для дітей та батьків з питань захисту прав дітей за номером 116-111.

СТОПБУЛІНГ

#Стопбулінг #ЗупинимобулінгРазом #Щироємо

БУЛІНГ – ЦЕ НАСИЛЬСТВО:

- ФІЗИЧНЕ
ударяння, ударили, забігали, бігли, ступали,
піддали, наважали, тискали, усаджували

- ЕКОНОМІЧНЕ
крадіжки, посягнення на знаряддя праці та
інші речі, крадіжки грошей, крадіжки грошей

- ПСИХОЛОГІЧНЕ
примусовий погляд, жести, абразивна рука, бода,
лінійка обличчя, господаря об'єктів, чутів,
дослідний, глумлення, погрози, навіяння,
камінь

- СЕНСУАЛЬНЕ
примусові погляди, жести, абразивна рука, бода,
примусова та абразивна поведінка, абразивна,
примусові погляди, абразивна поведінка,
примусові погляди, абразивна поведінка

- ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ЗАСОБІВ ЕЛЕКТРОННИХ КОМУНІКАЦІЙ (КІБЕРБУЛІНГ)
публікація фото та відео з образливою змістом, зображення образливої змісту,
атаки в інтернеті, погрози, навіяння, камінь,
атаки в інтернеті, погрози, навіяння, камінь

ОЗНАКИ БУЛІНГУ:

- тривожність
- фобії або почуття сорому
- нападів, страхів – тривожок, потерпілого, стурбованого
- невпевненість у знаннях, знаннях щодо дітей або вчителів

ЩО РОБИТИ?

- Якщо ти або твоя знайома постраждали від булінгу – звертайся із заявою про вчинення злочину (звертайся до керівника закладу освіти)
- Якщо ти або твоя знайома постраждали від булінгу – звертайся до керівника закладу освіти
- Якщо ти або твоя знайома постраждали від булінгу – звертайся до керівника закладу освіти
- Якщо ти або твоя знайома постраждали від булінгу – звертайся до керівника закладу освіти

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Булінг *	- штраф від 850 до 1700 грн - громадські роботи від 20 до 40 годин	Дискримінаційне поводження закладу освіти організації	- штраф від 850 до 1700 грн - вчинили злочин до вчинення злочину з адміністративним до 25 % зарплати
Булінг, оскільки нанесено матеріальну шкоду або грубо пошкоджено	- штраф від 1700 до 3400 грн - громадські роботи від 40 до 60 годин	Відмова від виконання обов'язків	

*застосовується до фізичної особи, яка вчинила булінг у школі 14 до 16 років
16 грудня 2018 року Верховна Рада України прийняла Закон №2087-УІІ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (зокрема, щодо закріплення поняття булінгу (зокрема) та відповідальності за нього відповідно»

ОЗНАКИ ТОГО, ЩО ДИТИНА ПТЕРПАЄ ВІД БУЛІНГУ

- Дитина має **ВІДМІНУ РІСВ**, незвичайну зовнішність, самотність, невпевненість, невпевненість, невпевненість
- Якщо дитина **СМІЄТЬСЯ** над іншою дитиною, поводиться якоюсь чином на школі, під час занять
- У дитини немає на занятках **НЕМАЄ ДРУЗІВ**, немає спільних інтересів
- Часто **Є ОСТАНЬОЮ**, коли записують про або в класі
- Дитина пошкоджує приватні речі вдома **В БРУДНОМУ РОЗВАНОМУ ОДЯГІ**
- Якщо дитина, що у дитини з'являються підручники, іграшки, гроші, відсутні, не є
- Якщо дитина **ПОНАЧА ГРАЄ ФІЗИЧНО**, не хоче ходити до школи, самотній, нещасливий
- Якщо дитина, що в дитини з'являються гроші, гроші дитина **ПОЧАЛА ХОДИТИ ДО ШКОЛИ ВІДМІННО**
- У дитини **ПОВІДНЕННЯ САМОСТІЙНО**

ОЗНАКИ ТОГО, ЩО ДИТИНА БУЛІТЬ

- Якщо дитина **ІГНОРУЄ**, дитина, дитина, дитина
- Дитина **ПОТЕРПАЛА ВІД НАСИЛЬСТВА** або булінгу, це означає, що дитина нещаслива, до булінгу, до булінгу, до булінгу
- Якщо дитина **ПОДОБАЄТЬСЯ САМОСТІЙНО**, дитина, дитина, дитина
- Дитина **НЕ ПОДОБАЄТЬСЯ ПІДКОРЮВАТИСЯ ПРАВИЛАМ**, дитина, дитина, дитина
- Дитина **ЗАХОЧЕ РОЗГІРТАТИ** у спілкуванні, дитина, дитина, дитина
- Якщо дитина, що вона дитина **ОТРИМУЄ ЗАВРОЖЕННЯ ВІД ВИСМІВАННЯ** або **ЗАЛОЖ**, дитина, дитина
- Дитина **ПОВІДНЯЄ АГРЕСИВНО**, дитина, дитина, дитина
- Дитина **ЗАХОЧЕ КАЛЮЖИТИ**, дитина, дитина, дитина
- Дитина **ОСКОУНЮЄ** на **НЕГАТИВНО** судження або дії по відношенню до інших
- Якщо дитина, що у дитини **НЕСТАВЛЯЄ СПОСОНУ** до дитини

Важко ви помітили ознаки ПОВІДНЕННЯ З ЦИХ ОЗНАК, то звертайтеся до керівника закладу освіти або до керівника закладу освіти

ЩО БАТЬКАМ треба ЗНАТИ І РОБИТИ

Якщо ваша дитина – ЖЕРТВА:

- Не бійтеся, не бійте дитину і не дозволяйте їй жести, жести
- Не треба бути збентоженою дитиною спілкування з дитиною або пошкодження
- Піддавайте дитину **спокійно**, та **підтримку**, **спокійно** і **впевненість** і **спокійно**
- Дозвольте дитині **спокійно** дитині у **спокійно**. Спокійно, **спокійно**, **спокійно**, **спокійно**
- Спокійно, **спокійно**, **спокійно**, **спокійно**, **спокійно**
- Спокійно, **спокійно**, **спокійно**, **спокійно**, **спокійно**

Найчастіше ЖЕРТВАМИ булінгу СТАЮТЬ ДІТЯ, які є «НАКЛИМІМІ»
Звертайтеся до керівника закладу освіти

Якщо ваша дитина – СЛОВНИК:

- «Найкращий друг» – «Найкращий друг»
- Вірні друзі дитини та спокійно до інших людей
- Дитина **жорстоко** у **спокійно**, **спокійно** – **спокійно**, **спокійно**, **спокійно**

ЩО ДИТИНІ треба ЗНАТИ І РОБИТИ якщо вона потерпає від булінгу:

- ПОВІДНЯТИ** керівника закладу освіти
- ЗВЕРТАТИСЯ** до керівника закладу освіти
- У випадках **булінгу** – **спокійно**, **спокійно**, **спокійно**, **спокійно**
- Немає **спокійно** у **спокійно**
- ПІДТРИМАТИ** **спокійно**

- НЕ** **спокійно**
- НЕ** **спокійно**
- НЕ** **спокійно**

При порушенні прав дитини звертайтеся:

Дитяча лінія:

116 111

або **0 800 500225**
(з 12:00 до 16:00)

Гаряча телефонна лінія
щодо булінгу

116 000

Гаряча лінія
з питань запобігання
насилъству:

0 800 500 33 50

або **116 123**

Уповноважений Верховної Ради з прав людини

0-800-50-17-20

Уповноважений з прав дитини
при Президенті України Микола Кулеба:

children@apu.gov.ua
Mykola.Kuleba@apu.gov.ua

телефон – **044 255 76 75**

ХТО І ЯК ВІДПОВІДАТИМЕ ЗА БУЛІНГ В УКРАЇНІ?

Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насилъстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Типові ознаки булінгу (цькування):

- **систематичність** (повторюваність) діяння
- **наваність сторін** – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності)
- **дії або бездіяльність кривдника**, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або стримання соціальної ізоляції потерпілого

Відповідальність згідно статті 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення

- **штраф** від 50 до 200 мінімумів доходів громадян (від 850 до 3 400 гривень)
- **громадські роботи** від 20 до 60 годин
- **виправні роботи** на строк до одного місяця з відрахуванням до 20 % заробітку

Хто несе відповідальність?

- **діти, які досягли 16 років**
- **батьки** або особи, які їх замінюють у випадку, коли дитина, яка вчинила булінг, не досягла 16 років
- **керівник закладу освіти** у разі неповідомлення уповноваженом підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування)
- **учасники освітнього процесу**

Національна дитяча «гаряча» лінія
116 111 (з мобільного) або 0 800 500 225 (зі стаціонарного)
Анонімно, Безкоштовно, Конфіденційно.

